

Område Strategisk utveckling och stöd
Juridiska avdelningen

Enligt sändlista

Förslag till föreskrifter om ändring i Livsmedelsverkets föreskrifter (SLVFS 2001:30) om dricksvatten

1. Sammanfattning

Medlemsstaterna skulle senast den 28 november 2015 införliva de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa rådets direktiv 2013/51/Euratom av den 22 oktober 2013 om fastställande av krav avseende skydd av allmänhetens hälsa mot radioaktiva ämnen i dricksvatten (härefter E-DVD). I direktivet fastställs parametervärden och frekvenser samt metoder för kontroll av radioaktiva ämnen.

Som medlemsstat är Sverige skyldig att genomföra direktivets bestämmelser och genom SLVFS 2001:30 är merparten av kraven i E-DVD genomförda i svensk rätt. E-DVD ställer dock även krav på att medlemsstaterna fastställer provtagningsfrekvens för dricksvatten som tappas på flaskor eller behållare och som är avsedda för försäljning. Sådan provtagningsfrekvens finns för närvarande inte i verkets föreskrifter. I denna promemoria föreslås således ändringar för att komma till rätta med brister i genomförande av E-DVD. Enligt förslaget återinförs därför en sådan provtagningsfrekvens.

Förslaget innebär också återinförande av krav på regelbundna undersökningar och bedömning av undersökningarna för förpackat dricksvatten. Kraven härrör från rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten (härefter dricksvattendirektivet). Livsmedelsverket föreslår därmed även ändringar i 13 och 14 §§ SLVFS 2001:30. 13 § innehåller krav på regelbundna undersökningar som även bör gälla för förpackat dricksvatten och ändringen i 14 § medför att bedömning av undersökningarna även ska omfatta förpackat dricksvatten.

Föreskrifterna föreslås träda i kraft den 1 september 2021.

2. Beskrivning av problemet och vad Livsmedelsverket vill uppnå

Livsmedelverkets föreskrifter (LIVSFS 2017:2) om ändring i Livsmedelsverkets föreskrifter (SLVFS 2001:30) om dricksvatten medförde bl.a. att tabell III om undersökningsfrekvensen för förpackat dricksvatten i avsnitt C, bilaga 3, togs bort.

Ändringen medförde därmed att föreskrifterna inte längre lever upp till samtliga de krav som ställs genom E-DVD.

Nuvarande förslag innebär en anpassning av SLVFS 2001:30 så att de åter uppfyller samtliga krav i E-DVD. Direktivet måste genomföras i svensk rätt för att Sverige ska uppfylla sina åtaganden som medlemsstat i EU. Direktivet syftar till att hålla allmänhetens intag av radioaktiva ämnen via dricksvatten så lågt som möjligt till skydd för allmänhetens hälsa.

Företagare som producerar förpackat dricksvatten ska uppfylla alla kvalitetskrav i bilaga 2 till SLVFS 2001:30. De som producerar dricksvatten eller tillhandahåller det från en distributionsanläggning eller tankar ska genomföra regelbundna undersökningar för att se till att värdena i bilaga 2 iakttas. De ska också se till att prov vid undersökningar bedöms som tjänligt, tjänligt med anmärkning eller otjänligt. Företagarna ska även säkerställa att laboratoriet omedelbart informerar företaget i fråga och dess kontrollmyndighet om ett dricksvattenprov bedöms eller sannolikt kommer att bedömas vara otjänligt. Dessa krav ska även gälla de som producerar förpackat dricksvatten, varför ändringar i 13 och 14 §§ också föreslås.

3. Förslaget i huvudsak

Förslaget innebär en anpassning av SLVFS 2001:30 så att föreskrifterna uppfyller samtliga krav i E-DVD samt tillägg i 13 och 14 §§ för att dessa paragrafer även ska omfatta förpackat dricksvatten. Enligt förslaget införs ett nytt andra stycke i avsnitt B, del I, i bilaga 3 och det befintliga andra stycket blir därmed ett tredje stycke. Vidare införs en ny tabell III under avsnitt C i bilaga 3 där undersökningsfrekvensen för förpackat dricksvatten anges.

4. Alternativa lösningar för det Livsmedelsverket vill uppnå

En alternativ lösning skulle vara att införa en annan provtagningsfrekvens. Den föreslagna frekvensen infördes i och med att SLVFS 2001:30 först trädde i kraft och gällde fram till att LIVSFS 2017:2 trädde i kraft. Det har vid revideringar av föreskrifterna däremellan inte inkommit några synpunkter på provtagningsfrekvensen och Livsmedelsverket anser att det inte finns anledning att varken öka eller minska frekvensen. I praktiken innebär den föreslagna provtagningsfrekvensen att en producent av förpackat dricksvatten behöver genomföra en provtagning per år. Detta har tidigare visat sig vara tillfredsställande för att uppnå syftet med direktivet.

5. Effekterna om någon reglering inte kommer till stånd

Underlåtenhet att anpassa nationella bestämmelser till E-DVD skulle medföra att Sverige åsidosätter EU-rätten och brister i genomförandet av E-DVD. Att införa ändringarna är alltså en skyldighet till följd av medlemskapet i EU.

I dagsläget finns inte några krav på undersökningsprogram för producenter av förpackat dricksvatten och heller inga krav på bedömning av parametrar i bilaga 2. Föreskriftsförslaget innebär att krav införs på undersökningsprogram för producenter av förpackat dricksvatten när det gäller de radioaktiva parametrarna. Detta innebär att kraven i 13 och 14 §§ även behöver omfatta förpackat dricksvatten eftersom producenterna behöver ha krav på sig att genomföra de undersökningar som kontrollmyndigheten fastställt.

6. Vilka berörs av regleringen?

Alla företag som producerar förpackat dricksvatten berörs. Enligt Livsmedelsverkets uppgifter handlar det endast om någon enstaka producent i Sverige. Produktionsvolymen bedöms vara mycket liten.

7. Vilka bemyndiganden som Livsmedelsverkets beslutanderätt grundar sig på 5, 30 och 31 §§ livsmedelsförordningen (2006:813).

8. Vilka kostnadsrämsiga och andra konsekvenser regleringen medför

Redan i nuvarande lydelse av 7 § finns krav att producenter av förpackat dricksvatten ska uppfylla alla kvalitetskrav i bilaga 2. Där ingår de radioaktiva parametrarna radon, tritium och indikativ dos. Den indikativa dosen beräknas via en screening av total alfaaktivitet och total betaaktivitet. Det innebär att producenterna behöver bekosta analys av radioaktiva parametrar även idag, men förslaget till ändringar av föreskrifterna innebär att det även kommer att finnas minimikrav för provtagningsfrekvens. För två kommersiella laboratorier kostar analyserna följande:

Tabell 1: Pris hämtat från två kommersiella laboratorier i Sverige (från hemsidor 2020-11-27).

	Lab 1 (pris/prov exkl. moms)	Lab 2 (pris/prov exkl. moms)
Provberedning	229 kr	(eventuell kostnad kan tillkomma)
Radon	726 kr	403 kr
Tritium	2 066 kr	1 000 kr
Total indikativ dos	7 661 kr	4 800 kr
Totalsumma	10 682 kr	6 203 kr

En producent av förpackat dricksvatten behöver genomföra provtagningar av radioaktiva parametrar. I dagsläget innebär detta en kostnad mellan 6 203 kr och 10 682 kr om en analys per år görs.

Enligt föreslagna föreskriftsändringar måste producenten genomföra minst en provtagning per år. Det borde i praktiken dock innebära samma kostnad som i dagsläget eftersom det redan i nuvarande lydelse finns reglerat i 8 § samt avsnitt B och C till bilaga 2 att kvalitetskraven för de radioaktiva parametrarna måste uppfyllas även för förpackat dricksvatten. Det finns inget krav på hur ofta denna undersökning ska göras, men Livsmedelsverket rekommenderar att den genomförs årligen.

Enligt föreslagna föreskriftsändringar ska producenter som producerar minst 60 m³/dygn genomföra en provtagning per år plus en provtagning per 100 m³/dygn därutöver. Enligt Livsmedelsverkets uppgifter finns det ingen producent av förpackat dricksvatten i Sverige som tillverkar mer än 60 m³/dygn. Det innebär att ingen producent överskrider ett prov per år. Föreslagna ändringar i 13 och 14 §§ medför således inte några ökade kostnader för producenterna av förpackat dricksvatten.

Den ökade administrativa kostnaden för tillsynsmyndigheten till följd av granskning och fastställande av undersökningsprogrammen kan medföra en ökad kostnad för producenten. Denna kostnad torde dock endast uppstå vid ett tillfälle och bedöms vara marginell.

9. Bedömning om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Förslaget innebär ett genomförande av EU-bestämmelser i svensk rätt. Som medlemsstat är Sverige skyldig att genomföra dessa bestämmelser. Förslaget till ändringar i 9 a, 9 b och 12 §§ samt bilaga 3 går således inte utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU.

Ändringarna i 13 och 14 §§ bygger till viss del på nationella bestämmelser som går utöver EU-bestämmelserna. I de nationella bestämmelserna finns två gränsvärden, nämligen tjänligt med anmärkning och otjänligt. I dricksvattendirektivet finns endast ett gränsvärde för otjänligt. Livsmedelsverket har bedömt att två gränsvärden behövs för att kunna säkerställa dricksvattenkvaliteten för vissa parametrar. Samma krav bör ställas på allt dricksvatten som omfattas av SLVFS 2001:30 och därför är det motiverat att gå utöver EU-bestämmelserna och återinföra kraven även gällande förpackat dricksvatten.

10. Bedömning om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Ingen särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande. Informationsinsatser kommer att vidtas och information kommer att ges till kontrollmyndigheterna genom Livstecknet (Livsmedelsverkets webbplats för kontrollmyndigheter) och till företagen genom branschorganisationen Sveriges bryggerier.

11. Vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader

Producenter av förpackat dricksvatten behöver genomföra provtagningar av radioaktiva parametrar redan idag. Föreslagna föreskriftsändringar tydliggör bara att provtagningarna ska ingå i ett upprättat undersökningsprogram. Det medför något extra arbete för företagen, men bör inte innebära några större administrativa kostnader. Inte heller ändringarna i 13 och 14 §§ innebär några större administrativa kostnader.

12. Effekter för kommuner eller regioner

De kommuner som har företag som producerar förpackat dricksvatten som kontrollobjekt behöver granska och fastställa förslag till undersökningsprogram. Det innebär att granska att parametrar, provtagningsfrekvens och provtagningspunkter följer kraven i föreskrifterna, vilket omfattar ungefär en timmes arbete per undersökningsprogram. Det innebär ett något ökat administrativt arbete för kontrollmyndigheten.

13. Miljö och jämställdhet

Livsmedelsverket bedömer att förslaget inte kommer att få effekter för miljö eller jämställdhet.

Kontaktpersoner vid Livsmedelsverket

Sandra Strandh, statsinspektör SV/SL, tel. 018-174369

Ellen Edgren, statsinspektör SV/SL, tel. 018-175758